

En värmländsk bössmed

Av Per-Ingvar Kårberger

Vid ett besök i huvudstaden för en tid sedan gjorde jag ett besök i Nordiska Museet och blev då förevisad ett par verkligt fina bössor som förvarades på Livrustkammaren. De där gevären är det något alldeles särskilt med, må ni tro, ty de är gjorda av en av Värmlands allra förnämsta bössmeder. Och jag som trodde, att Soni-Per och Kölbergs-Lars från Norra Ny i Klarälvdalen var de verkliga mäs-tarna! Den förnämliga bössmeden hette Johannes Hult. Han bodde och var verksam i Gravås hemman i Gunnarskog. Mäster Hult var född i Algå år 1810 och avled i Gravås år 1871.

När jag frågade en av tjänstemännen på Livrustkammaren om han visste vilka som varit ägare till de stilfulla bössorna fick jag veta, att den ena bössan gjordes för Carl XV:s räkning som jakt-bössa, medan den andra var ett förslag till nytt gevär för svenska armen. Tjänstemannen visade mig en artikel i en tidning, daterad den 19/5 1855: "Bland de artiklar, som anlänt till Göteborg för vidare befordran till industriutställningen i Paris är en "slädbössa" tillverkad till alla delar av bonden Johannes Hult i Gravås, Gunnarskog i Värmland. Bössan har väckt berättigad uppmärksamhet och beundran. Pipan är äkta damascherad, hopvälld av stål och järn samt refflad. Låsen och beslagen utmärkt väl graverade med olika figurer. Över cylindern är anbragt en vårdhylsa, föreställande en liggande hare, som fredar skottet för väta och även hindrar att av våda lossas. När hanen, formad som en vargtass, spännes upp i helspänn, springer vårdhylsan genom en fjäder upp och lämnar cylindern fri. Vårdhylsan lägges tillbaka över cylindern då hanen står i halvspänn. Denna idé har Hult för tillfället inventerat. Uti bössans kolv finns en jaktkniv, som kommer fram, när man drar nedåt lejonhuvudet på anslagsbeslaget.

I nedre änden av laddstaken är en stilett för att sticka ihjäl ett sårat villebråd. När man trycker på en liten fjäder vid övre änden av laddstaken, går denna fram av sig själv. Denna fjäder tjänar till att hålla laddstaken fast. Detta i sitt slag ovanliga arbete har Hult tillverkat utan att äga varken svarv eller borrhåll och utan andra verktyg än dem som han själv tillverkat. Mannen är helt och hållet självlärd och har uppnått denna stora skicklighet, varom hans arbete bär vittne, endast genom tekniska anlag, som han har gemensamt med så många medlemmar av vår särdeles intelligenta allmoge. Han har i hemorten bjudits 100 riksdaler banco för bössan, vilket således blir dess minimipris på utställningen." Vart denna bössa tog vägen efter utställningen är inte känt. Finnes någon av "Värmlandsjägarens" läsare som kan lämna upplysning?